

ÅRSRAPPORT

Dispensasjonsbehandling ved Kulturminneavdelingen, Seksjon for arkeologiske kulturminner 2012

Til venstre: Fra arkeologisk undersøkelse av id 111328, Tjeldstø i Øygarden kommune, Hordaland.

Foto: Colin Amundsen, Universitetsmuseet i Bergen

Til høyre øverst: Liten rasteplass fra steinalder i høyfjellet. Id 159023. Ved Sulevatn, Lærdal kommune, Sogn og Fjordane.

Foto: Jostein Gundersen, Riksantikvaren

Til høyre nederst: Sammenrast fangstgrav for rein. Id 130942. Ved Store Juklevatn, Hemsedal kommune, Buskerud.

Foto: Jostein Gundersen, Riksantikvaren

Innhold

1. Innledning	3
2. Vedtak fattet etter kulturminneloven §§ 8 1.-3. ledd, 10 og 14 og planuttalelser etter kulturminneloven § 8 4. ledd i 2012.....	5
3. Gjennomførte befaringer i tilknytning til dispensasjonsbehandlingen i 2012.....	14
4. Innvilget dispensasjon/tillatelse vs. avslag/innsigelse	16
5. Gitte dispensasjoner - vedtak og vilkår	17
6. Fylkeskommunenes, museenes og Riksantikvarens vurderinger i dispensasjonsspørsmål ..	20
7. Klagesaker og avgjørelser i MD.....	21
8. Kostnader.....	22
9. Vedtak om statlig kostnadsdekning	25

1. Innledning

Denne årsrapporten omhandler dispensasjonssaksbehandling for automatisk fredete kulturminner og skipsfunn ved seksjon for Arkeologiske kulturminner hos Riksantikvaren. Saksbehandlingen av dispensasjonssaker er hjemlet i kulturminneloven med tilhørende ansvarsforskrift. Sakene er knyttet til kulturminneloven §§ 8, 10 og 14. Selve dispensasjonsbehandlingen for automatisk fredete kulturminner er hjemlet i § 8, mens dispensasjonsbehandlingen for skipsfunn er knyttet til kulturminneloven § 14. Fastsettelse av kostnader til arkeologiske undersøkelser gjøres med hjemmel i kulturminneloven § 10. I den daglige dispensasjonssaksbehandlingen, og årsrapporten, sorteres saker og vedtak etter de samme paragrafene i loven.

Kulturminneloven § 8 første ledd sier:

Vil noen sette igang tiltak som kan virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte som er nevnt i § 3 første ledd, må vedkommende tidligst mulig før tiltaket planlegges ioverksatt melde fra til vedkommende myndighet eller nærmeste politimyndighet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan ioverksettes. Avgjørelsen kan påklages til departementet innen 6 uker fra underretning om vedtaket er kommet fram til adressaten.

I praksis betyr dette at enhver som ønsker å gjennomføre et tiltak som kan være i konflikt med et automatisk fredet kulturminne, må søke om Riksantikvarens tillatelse. Dersom Riksantikvaren gir tillatelse kan det stilles vilkår om arkeologiske undersøkelser før tiltak kan gjennomføres. Slike saker defineres som § 8.1-saker.

Kulturminneloven § 8 annet ledd sier:

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne på en måte som nevnt i § 3 første ledd, skal melding etter første ledd sendes med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig – og senest innen 3 uker fra det tidspunkt melding er kommet fram til vedkommende myndighet – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. Fristen kan forlenges av departementet når særlige grunner tilsier det. Første ledd, siste punktum får tilsvarende anvendelse.

I praksis betyr dette at dersom det dukker opp et automatisk fredet kulturminne underveis i et byggeprosjekt, må man stanse arbeidet og melde i fra til kulturminneforvaltningen. Deretter avgjør Riksantikvaren om arbeidet kan fortsette, og på hvilke vilkår. Slike saker defineres som § 8.2-saker.

Kulturminneloven § 8 tredje ledd sier:

Bygg, anlegg m.v. som er oppført eller påbegynt i strid med paragrafen her, kan departementet kreve fjernet eller rettet innen en nærmere fastsatt frist.

I praksis betyr dette at ulovlig igangsatte tiltak som skader automatisk fredete kulturminner, kan kreves fjernet, eller at skaden rettes opp. Slike saker defineres som § 8.3-saker.

Kulturminneloven § 8 fjerde ledd sier:

Tillatelse i medhold av første ledd skal ikke innhentes for bygge- og anleggstiltak som er i samsvar med reguleringsplan som er vedtatt etter denne lovs ikrafttreden. Tilsvarende gjelder for områder som i kommuneplanens arealdel er utlagt til bebyggelse og anlegg, og der vedkommende myndighet etter loven her har sagt seg enig i arealbruken.

I praksis betyr dette at et reguleringsplanvedtak, hvor kulturminneforvaltningen har blitt hørt på riktig måte, fungerer som et dispensasjonsvedtak fra kulturminneloven. Dette innebærer at

Riksantikvaren må uttale seg til alle plansaker etter pbl. hvor det er konflikt mellom arealformål i planen og automatisk fredete kulturminner. Riksantikvarens uttalelse til slike plansaker regnes som dispensasjonssaker fra kulturminneloven, selv om det er det endelige planvedtaket etter pbl. som hjemler selve tillatelsen til inngrep i automatisk fredete kulturminner. Dersom Riksantikvaren sier seg enig i arealbruken i planen, og dette medfører at automatisk fredete kulturminner må gå tapt, kan det stilles vilkår om arkeologiske undersøkelser før tiltak i tråd med planen kan realiseres. Slike vilkår skal skrives inn i planens bestemmelser. Slike saker defineres som § 8.4.-saker.

Kulturminneloven § 10 sier:

Utgifter til særskilt gransking av automatisk fredete kulturminner eller særskilte tiltak for å verne dem på grunn av tiltak som nevnt i §§ 8 og 9, bæres av tiltakshaveren. Når særlige grunner foreligger, kan departementet fastsette at utgiftene helt eller delvis skal dekkes av staten. Ved mindre private tiltak skal staten etter departementets bestemmelse dekke utgiftene, helt eller delvis, dersom disse blir urimelig tyngende for tiltakshaveren.

I praksis betyr dette at Riksantikvaren kan pålegge offentlige og større, private tiltakshavere å betale for arkeologiske undersøkelser dersom de får tillatelse til å fjerne eller skade automatisk fredete kulturminner. I § 8.1-saker legges denne betalingsplikten direkte inn i dispensasjonsvedtak der det stilles krav til arkeologiske undersøkelser før tiltak kan gjennomføres. I § 8.4.-saker derimot, kan ikke dette gjøres siden det formelle dispensasjonsvedtaket gjøres gjennom planvedtak etter pbl. I slike saker må tiltakshaver derfor melde i fra til kulturminnemyndighetene før man ønsker å få gjennomført tiltak i tråd med planen, og så fastsetter Riksantikvaren endelig omfang og kostnader for undersøkelsen. Slike saker defineres som § 10-saker.

Kulturminneloven § 14 første og annet ledd sier:

Staten skal ha eiendomsretten til mer enn hundre år gamle båter, skipsskrog, tilbehør, last og annet som har vært ombord eller deler av slike ting når det synes klart etter forholdene at det ikke lenger er rimelig mulighet for å finne ut om det er noen eier eller hvem som er eier.

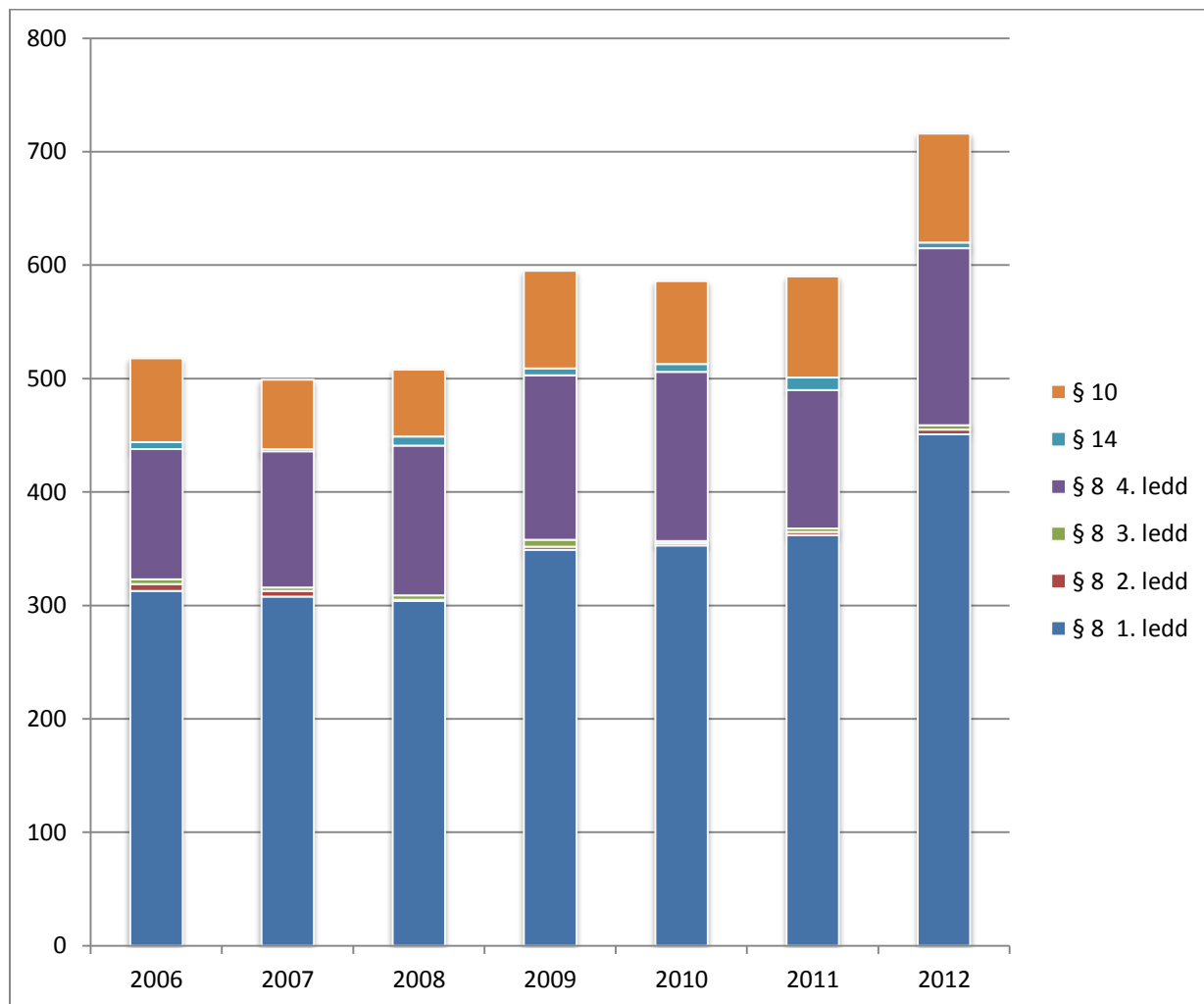
Vedkommende myndighet etter loven her kan – uten hensyn til hvem som er eier – grave fram, flytte, granske og ta opp ting som er nevnt i første ledd og sette i verk andre tiltak for å verne eller ta hånd om tingen. Slike tiltak, eller andre tiltak som kan skade tingen, kan verken eieren eller andre sette i verk uten tillatelse fra vedkommende myndighet, eventuelt på visse vilkår. Eier eller bruker av grunnen skal så vidt mulig varsles før tiltak etter dette ledd iverksettes. Bestemmelsene i § 9, § 10 og § 11 annet ledd får tilsvarende anvendelse.

I praksis betyr dette at enhver som ønsker å gjennomføre et tiltak som kan være i konflikt med et skipsfunn, må søke om Riksantikvarens tillatelse. Dersom Riksantikvaren gir tillatelse kan det stilles vilkår om arkeologiske undersøkelser før tiltak kan gjennomføres. Slike saker defineres som § 14-saker.

2. Vedtak fattet etter kulturminneloven §§ 8 1.-3. ledd, 10 og 14 og planuttalelser etter kulturminneloven § 8 4. ledd i 2012

KA-seksjonen har i 2012 fattet/avgitt 716 vedtak/planuttalelser i medhold av kulturminneloven §§ 8, 10 og 14. Dette er en økning på 21 % i forhold til 2011, til tross for *Prøveprosjektet* med midlertidig delegering av dispensasjonsmyndigheten til ti fylkeskommuner fra 1. april 2011. I *Prøveprosjektet* er det rapportert 70 vedtak/ planuttalelser i prosjektet i løpet av 2012. Jevnt over er det en økning i alle sakstyper (§§ 8.1 – 8.4 og 10), bortsett fra § 14 (skipsfunn). Økningen i saksmengde er på 15 % for KA-seksjonen sentralt (fra 313 til 358 saker), og på hele 29 % for distriktskontorene (fra 277 til 358 saker).

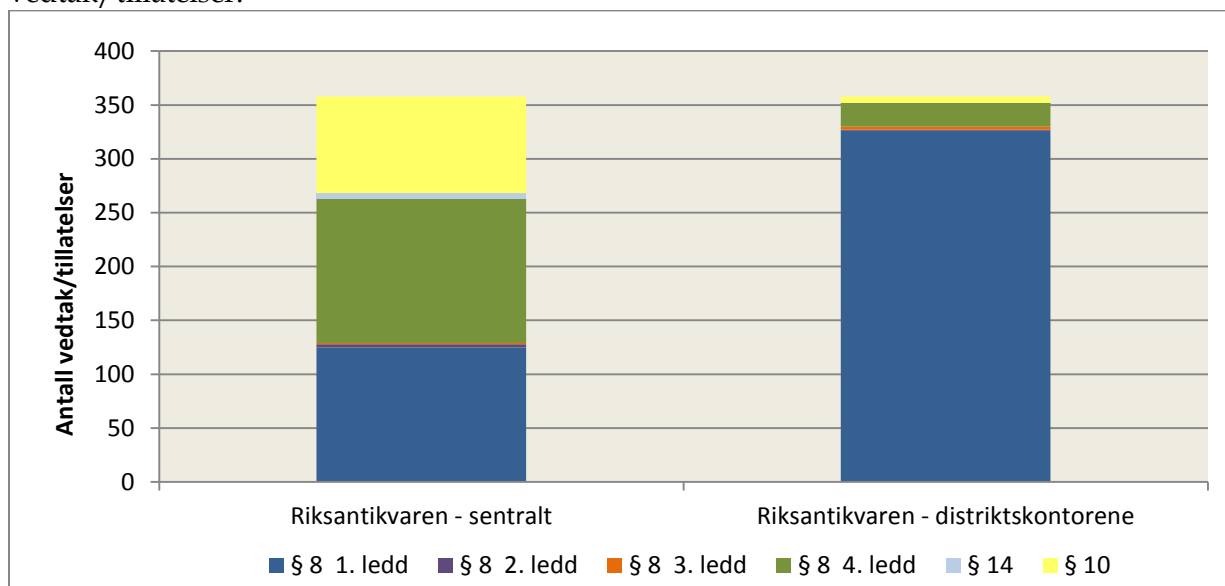

Figur 1: Vedtak og planuttalelser ved hele KA-seksjonen 2006-2012.

Vedtakene/planuttalelsene i 2012 omfatter:

Vedtak i enkeltsaker (§§ 8 1.-3. ledd):	459
Planuttalelser (§ 8 4. ledd):	156
Vedtak om skipsfunn (§ 14)	5
Vedtak om kostnadsdekning i medhold av kulturminneloven § 10 og vedtatte reguleringsbest.:	96
Sum:	716

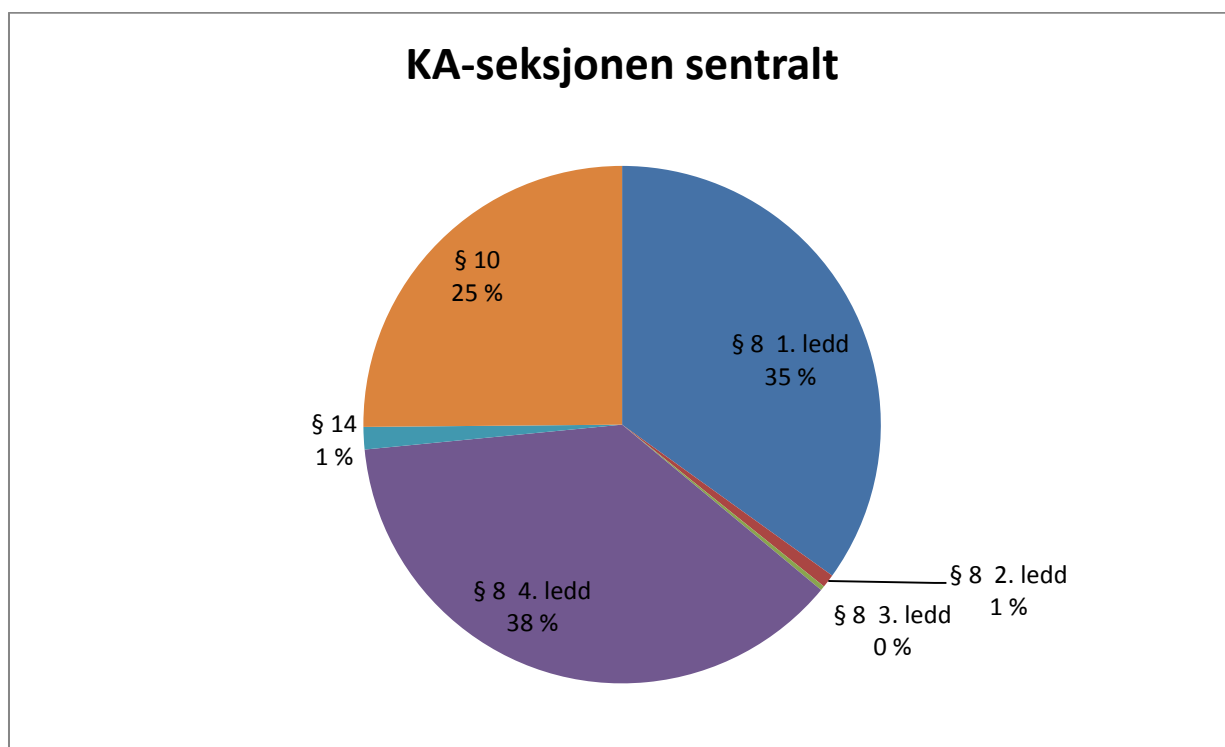
Følgende figur viser en oversikt over ferdigbehandlede dispensasjonsvedtak/ planuttalelser og vedtak om kostnadsdekning fordelt etter sakstype (§§ 8 1.-4.ledd, 10 og 14); totalt 716 vedtak/tillatelser.

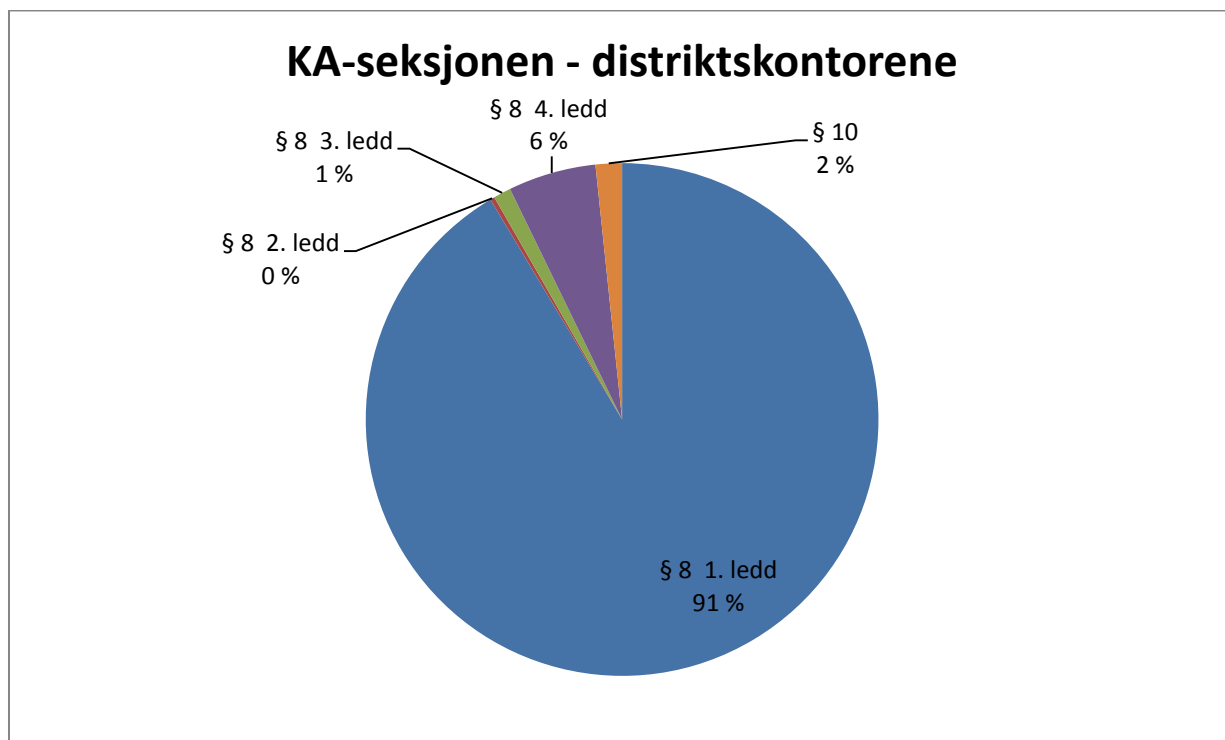
Figur 2: Vedtak og planuttalelser i KA-seksjonen sentralt og distriktskontorene i 2012.

Som det fremkommer av figuren er det stor forskjell i fordelingen av sakstyper ved KA-seksjonen sentralt og distriktskontorene, selv om saksmengden ved de to delene av seksjonen er nærmest like. Både KA-seksjonen sentralt og distriktskontorene fattet 358 dispensasjonsvedtak/ planuttalelser og vedtak om kostnadsdekning i 2012.

Ved KA-seksjonen sentralt er det en noenlunde tredelt fordeling av saksmengde på vedtak i henhold til § 8.1, planuttalelser etter § 8.4, og vedtak om kostnadsdekning i medhold av § 10. Ved distriktskontorene derimot, er mer enn 90 % av sakene vedtak etter § 8.1.

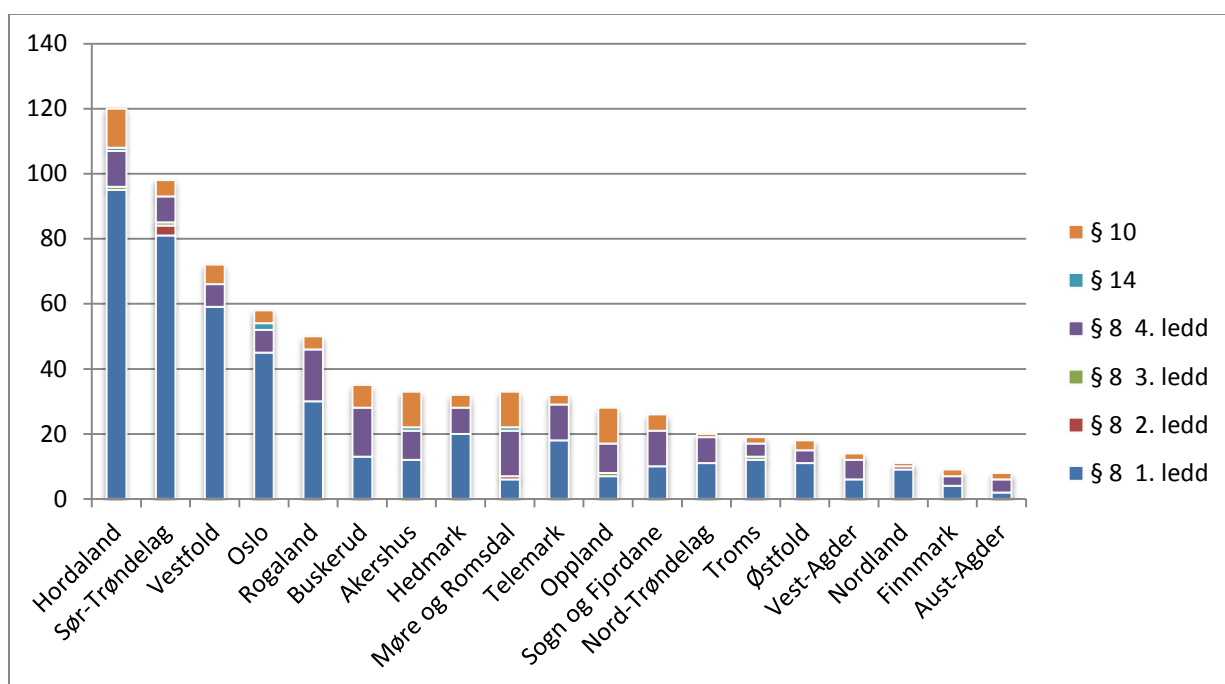

Figur 3: Fordeling av ulike saks-/ vedtakstyper ved KA-seksjonen sentralt.

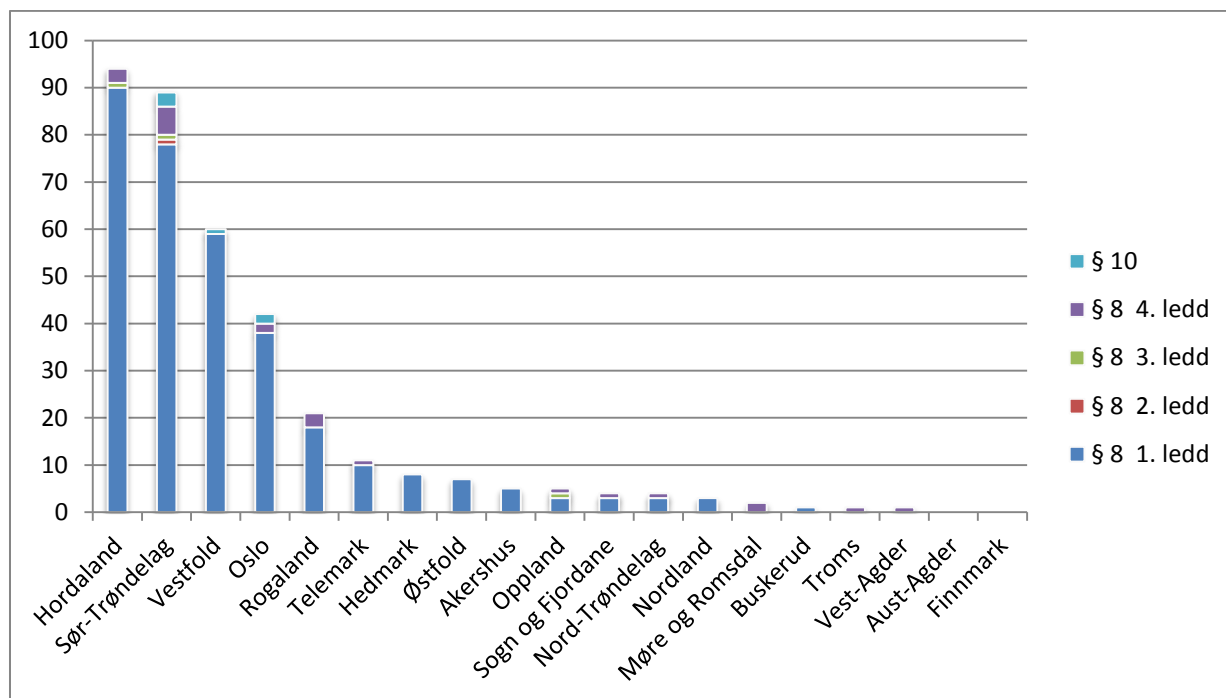
Figur 4: Fordeling av ulike saks-/ vedtakstyper ved KA-seksjonen distriktskontorene.

Følgende diagram (figur 5) viser en fylkesvis oversikt over samtlige dispensasjonsvedtak/planuttalelser etter kulturminneloven §§ 8 1.-4.ledd og § 14, samt vedtak om kostnadsdekning etter § 10, for hele KA-seksjonens ansvarsområde (totalt 716 saker). Diagrammet omfatter også vedtak knyttet til tiltak i middelalderbyene. Dette er hovedårsaken til at fylkene Hordaland, Sør-Trøndelag, Vestfold og Oslo ligger såpass høyt i dette diagrammet.

Figur 5: Fylkesvis fordeling av samtlige dispensasjonsvedtak/ tillatelser.

For KA-seksjonens distriktskontorers ansvarsområde er det fattet/avgitt 358 vedtak/planuttalelser etter kulturminneloven §§ 8 1.-4 ledd, samt vedtak om kostnadsdekning etter § 10. Dette er hele 79 saker flere enn i 2011, eller en økning på om lag 28,5 %.

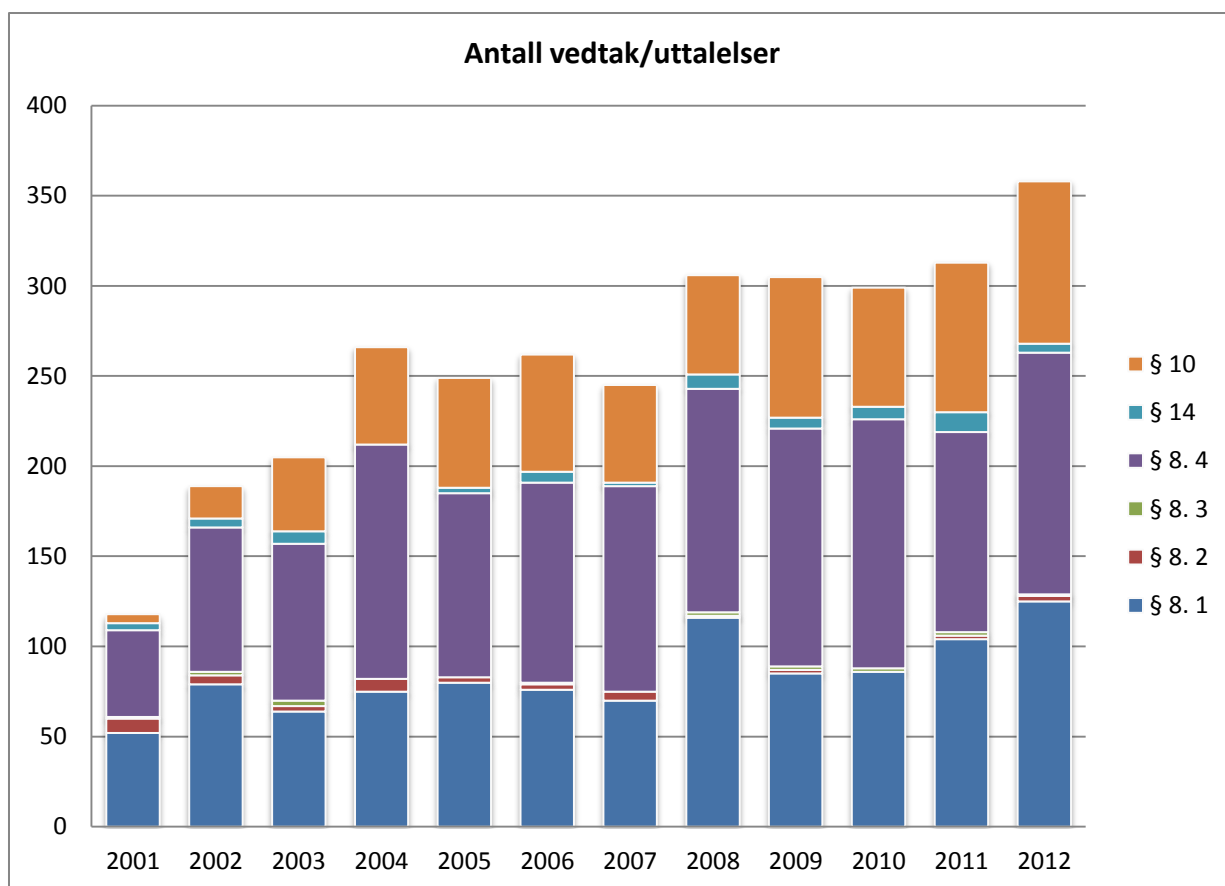

Figur 6: Fylkesvis oversikt over dispensasjonsvedtak/tillatelser (distriktskontorene).

Når det gjelder tallene fra distriktskontorene er *ikke* uttalelser til reguleringsplaner som ikke er å regne som dispensasjonsuttalelser, inkludert. I alt har KA-seksjonens distriktskontorer uttalt seg til 42 plansaker før offentlig ettersyn i 2012.

For KA-seksjonen sentralt sitt ansvarsområde er det fattet/avgitt 358 vedtak/planuttalelser etter kulturminneloven §§ 8 1.-4. ledd og § 14, samt vedtak om fastsettelse av kostnader etter § 10. Dette er en økning på 45 saker/vedtak (15 %) i forhold til 2011, og det aller høyeste siden Riksantikvaren overtok dispensasjonsmyndigheten i 2001.

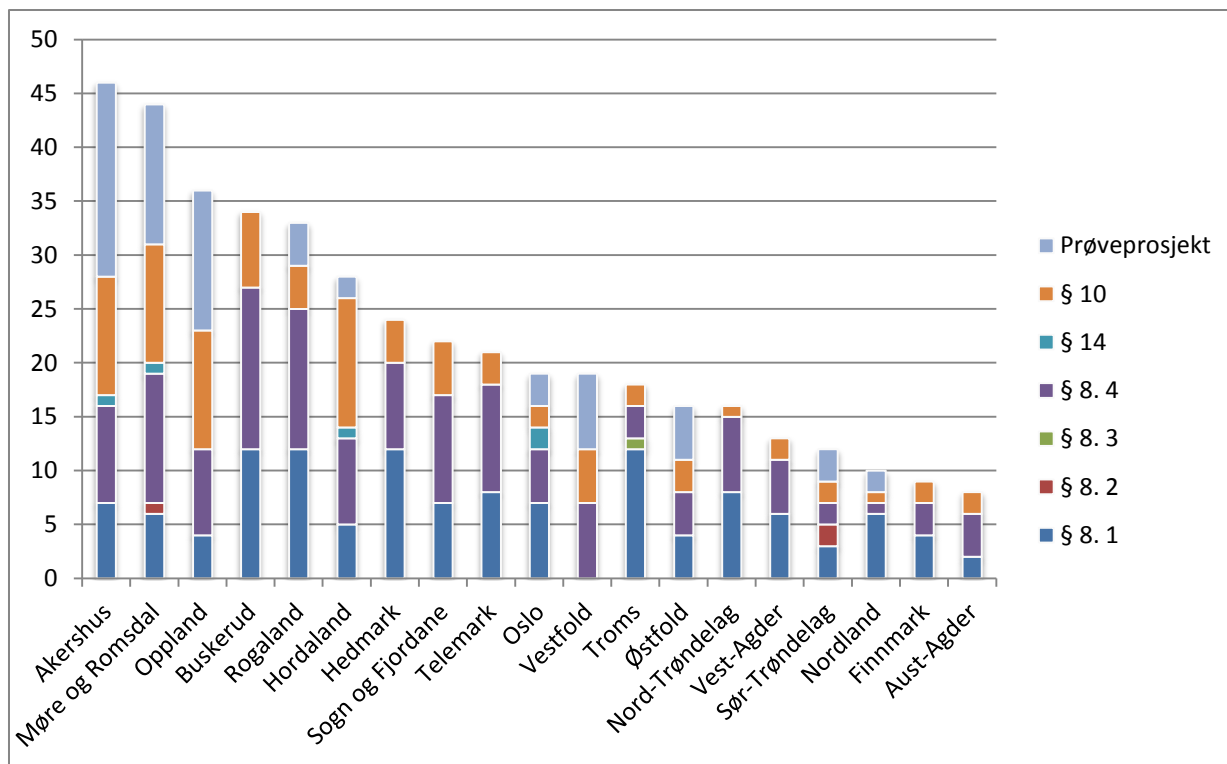

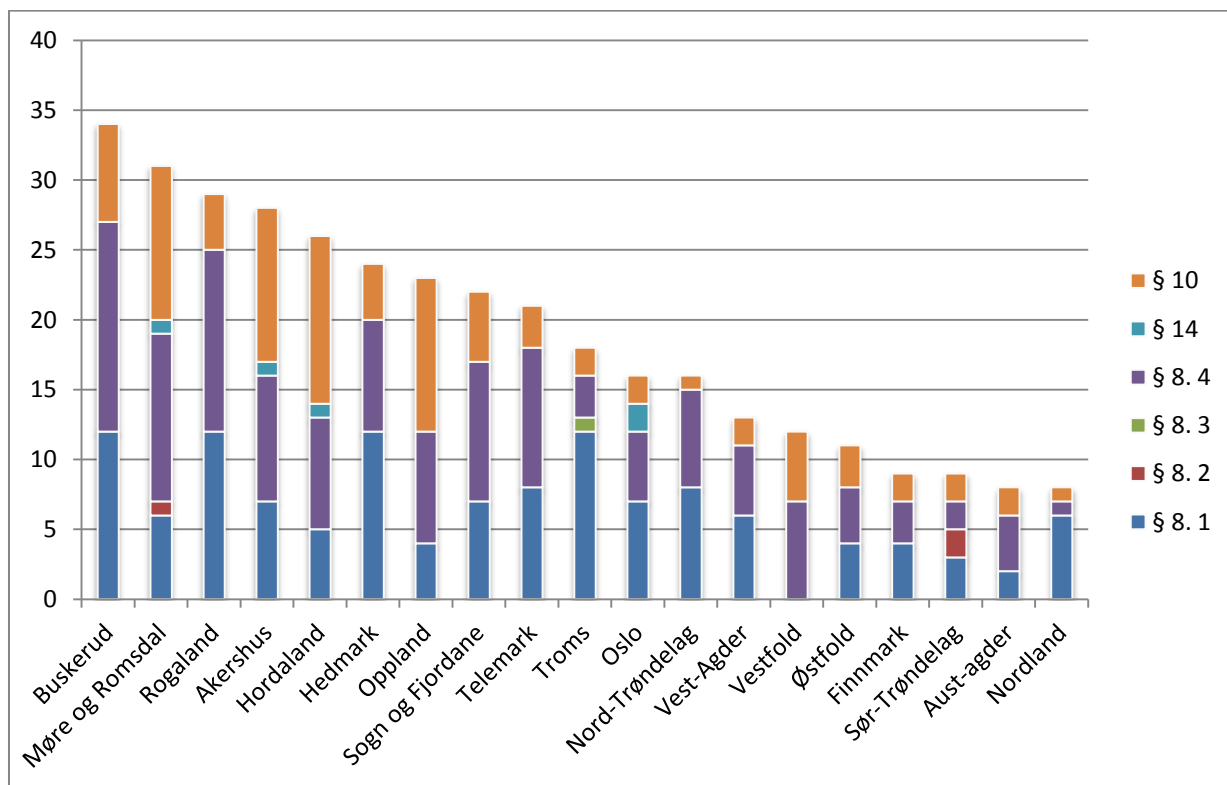
Figur 7: Utvikling i saks-/vedtaksvolum ved Riksantikvaren sentralt. Alle vedtak og uttalelser etter kulturminneloven §§ 8.1 - 8.4, 10 og 14.

Økningen i antall vedtak/uttalelser kommer *til tross for* delegering av dispensasjonsmyndighet til 10 av fylkeskommunene i enkle/små saker (*prøveprosjektet*).

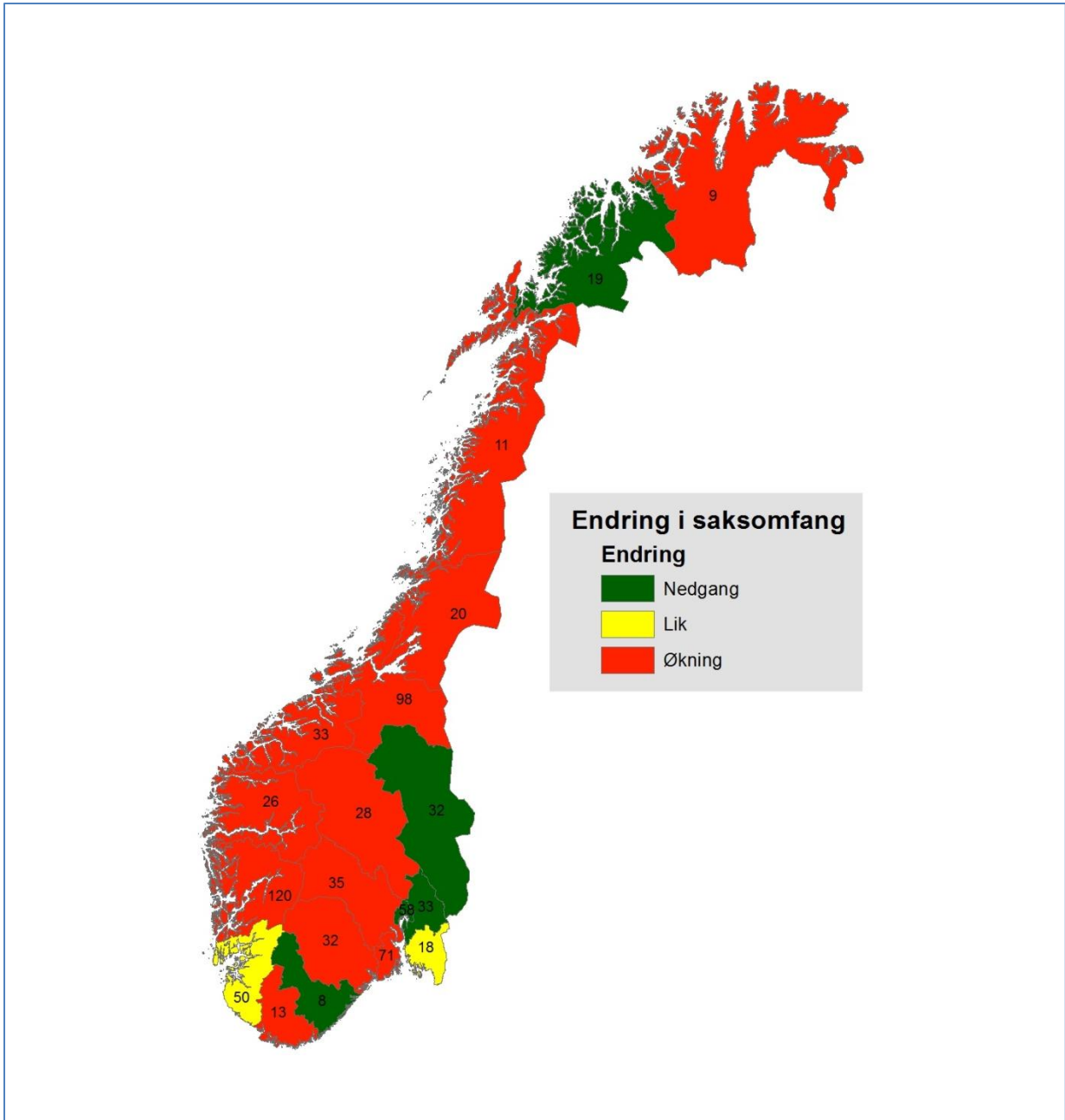
Prøveprosjektet ble igangsatt 1. april 2011, og omfatter fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Oppland, Vestfold, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nordland. Riksantikvaren har mottatt kopi av uttalelser og vedtak knyttet til 70 ulike saker i prøveprosjektet i løpet av 2012. Dette er saker som normalt ville ha blitt behandlet ved Riksantikvaren sentralt. Dersom vi inkluderer disse sakene, viser 2012 *en samlet oppgang på 115 vedtak og uttalelser (37 %) knyttet til kulturminneloven § 8.1 - 8.4, 10 og 14, i forhold til 2011.*

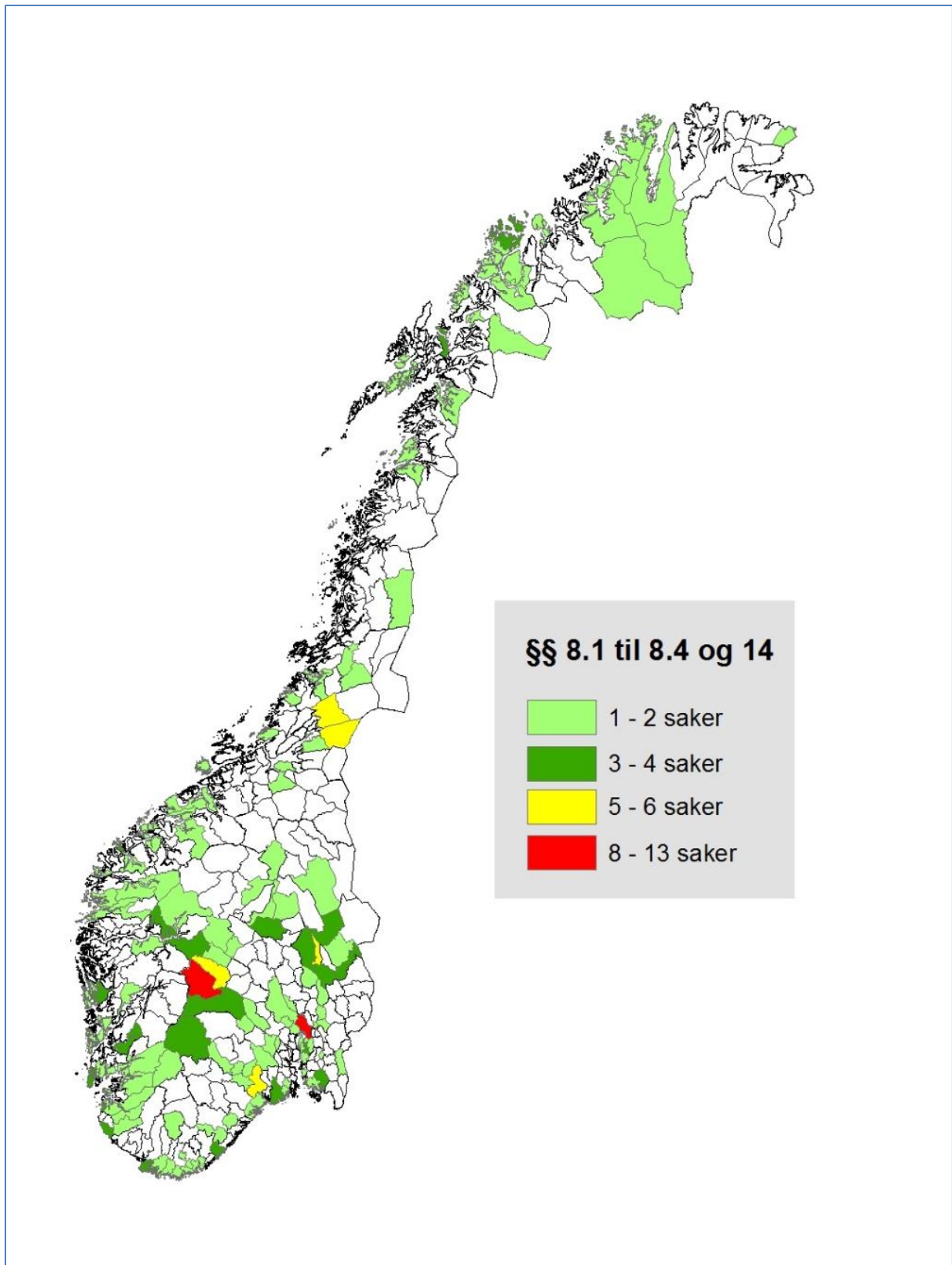
Figur 8: Fylkesvis oversikt over vedtak/uttalelser ved Riksantikvaren sentralt i 2012, inklusiv vedtak om fastsetting av kostnader i medhold av kulturminneloven § 10, og saker hvor vedtak/uttalelse er gitt av fylkeskommune i forbindelse med prøveprosjektet.

Figur 9: Fylkesvis oversikt over vedtak/uttalelser ved Riksantikvaren sentralt i 2012, inklusiv vedtak om fastsetting av kostnader i medhold av kulturminneloven § 10, uten saker omfattet av prøveprosjektet.

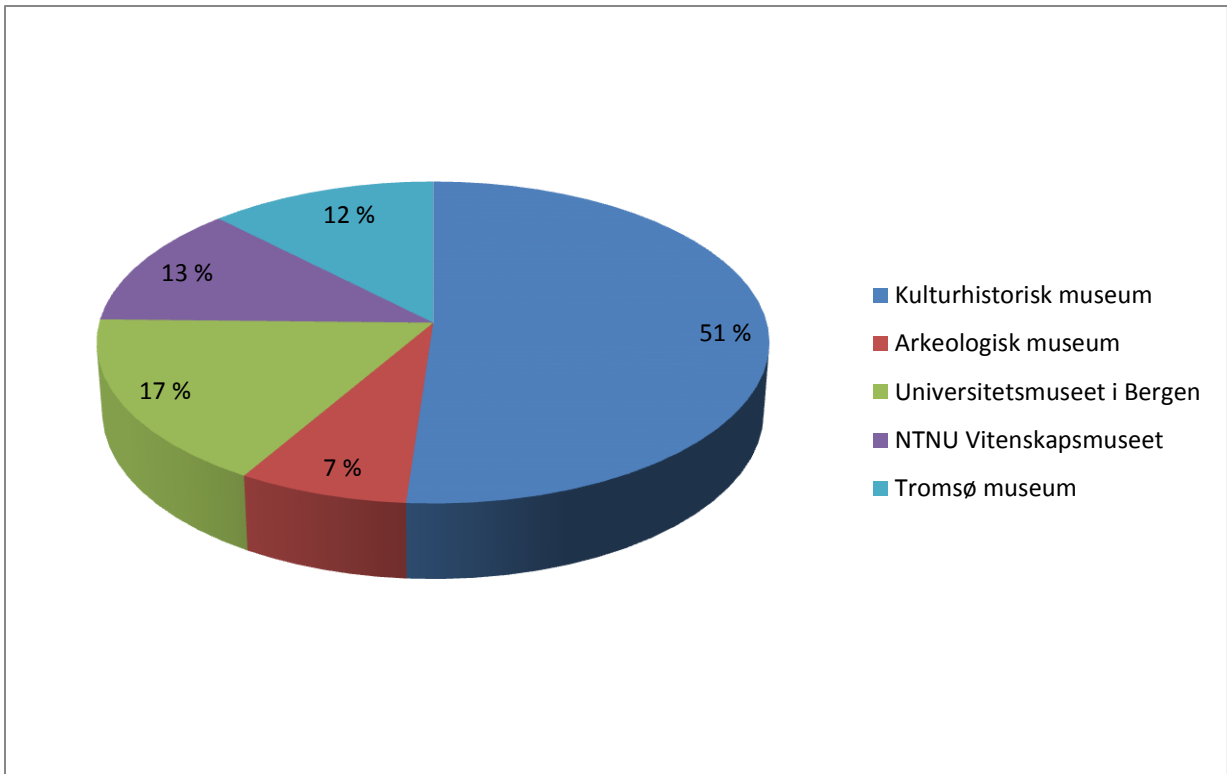

Figur 10: Saker/vedtak fordelt på fylker, KA-seksjonen sentralt. Rød viser fylker med økt saksmengde i 2012 i forhold til 2011. Grønn viser nedgang. Antall saker/vedtak med tall.

Figur 11: Saker/vedtak fordelt på kommuner, uten § 10, KA-seksjonen sentralt.

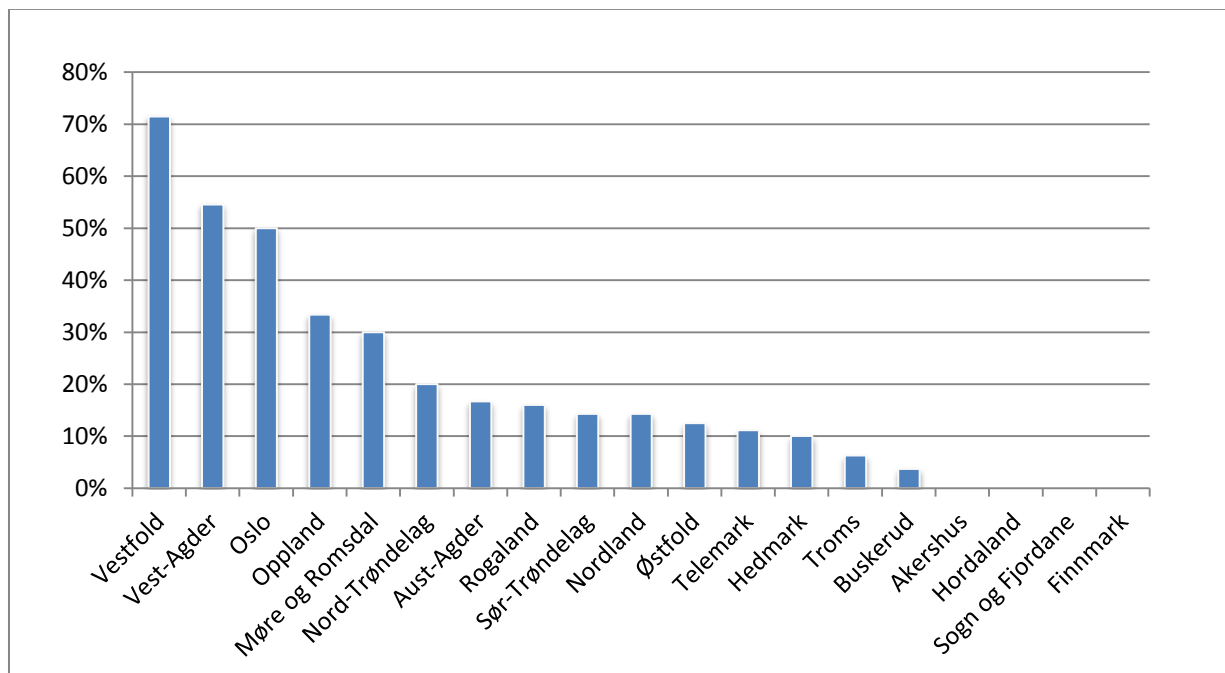

Figur 12: Saker/vedtak fordelt på museumsdistrikt, KA-seksjonen sentralt.

3. Gjennomførte befaringer i tilknytning til dispensasjonsbehandlingen i 2012

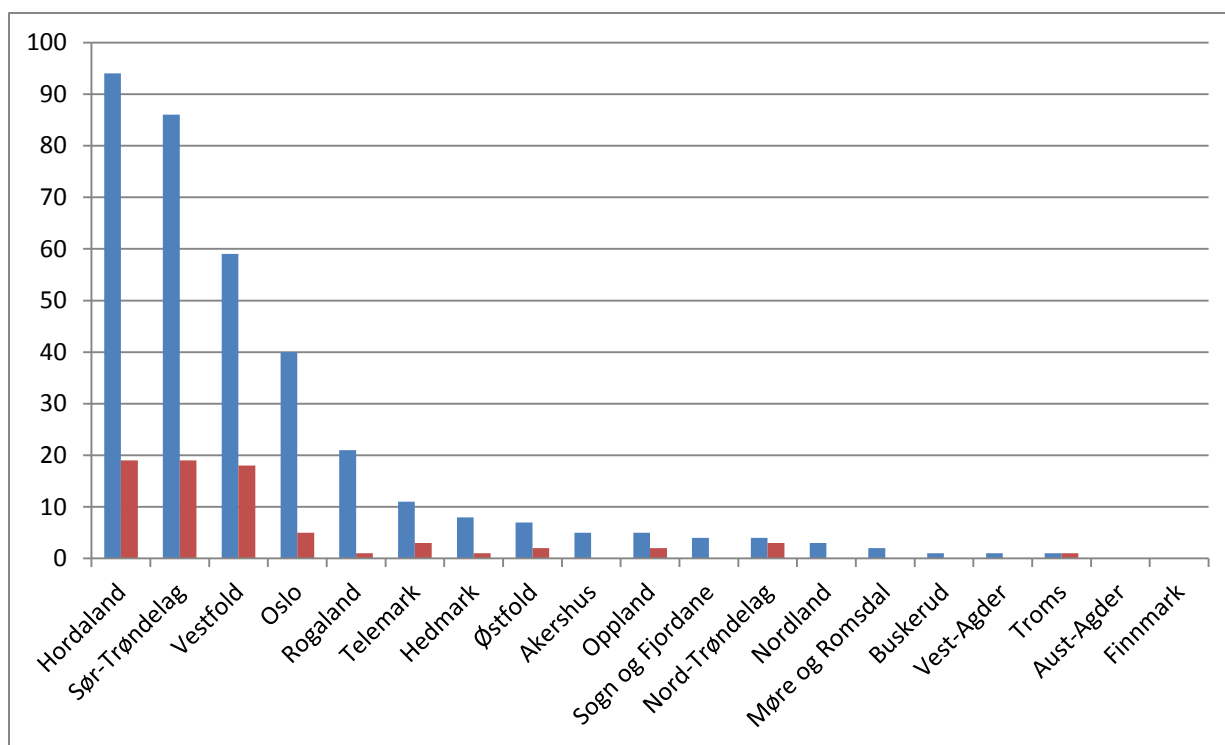
Av de 268 dispensasjonssakene (uten § 10) som ble ferdigbehandlet ved KA-seksjonen sentralt i 2012, ble det gjennomført en eller flere befaringer i 45 av sakene. Det vil si at om lag 17 % av sakene ble befart i 2012 (mot ca 18 % i 2011). Både antallet og andelen befarte saker varierer mye, fra over 70 % av sakene i Vestfold, til ingen saker i Akershus, Hordaland, Sogn og Fjordane og Finnmark, jf. tabell nedenfor.

Figur 13: Andel ferdigbehandlede saker (§§ 8.1 - 8.4 og 14) i 2012 hvor det har vært gjennomført befaringsgjennomføring. KA sentralt.

Det er viktig å være oppmerksom på at antallet befaringer *ikke* nødvendigvis gjenspeiler antall reiser. I flere fylker har det vært gjennomført befaringsgjennomføring i flere saker ved en og samme reise i løpet av en dag. Det er også naturlig at Oslo kommer høyt opp, med gangavstand til flere av sakene det har vært befaringsgjennomføring av i 2012.

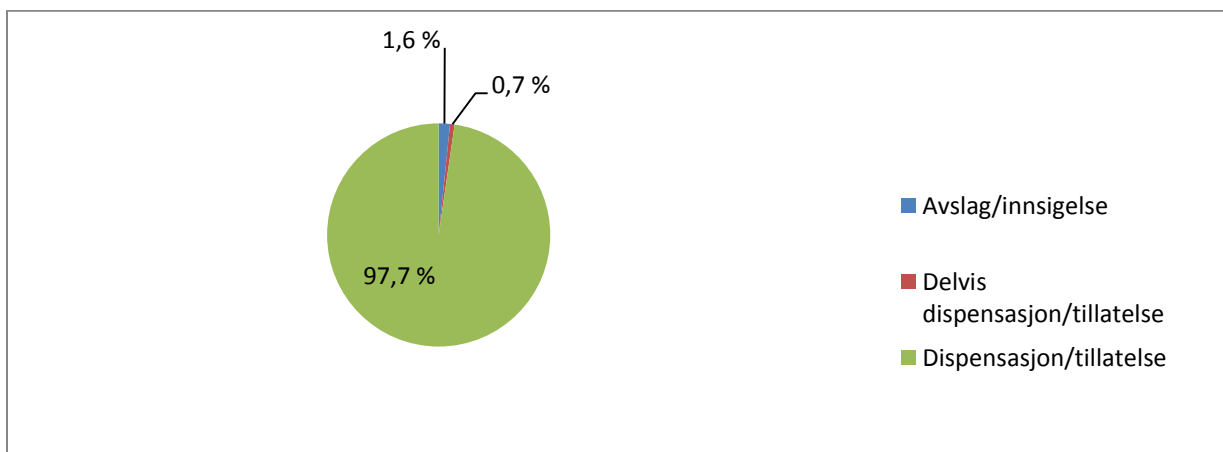
Av de 352 dispensasjonssakene (uten § 10) som ble ferdigbehandlet ved KA-seksjonen distriktskontorene i 2012, ble det gjennomført en eller flere befaringsgjennomføringer i 74 av sakene. Det vil si at om lag 21 % av sakene ble befart i 2012. I fylker med få saker, vil hver befaringsgjennomføring gi et stort utslag i andel (f.eks Troms: befaringsgjennomføring i den ene saken som ble behandlet i 2012). En fremstilling av andel befaringsgjennomføringer vil derfor gi et feilaktig bilde.

Figur 14: Ferdigbehandlede saker (§§ 8.1 - 8.4) (blått) og befaringer i 2012 (rødt). Distriktskontorenes ansvarsområde.

4. Innvilget dispensasjon/tillatelse vs. avslag/innsigelse

Av totalt 613 dispensasjonssaker i 2012 (ikke §§ 8.3 og 10, eller bortlagte saker) ble det innvilget dispensasjon/gitt tillatelse i 599 saker, mens det ble gitt avslag/fremmet innsigelse i 10 saker (dvs 1,6 %, mot 3 % i 2009, 2010 og 2011). I tillegg ble det gitt *delvis tillatelse* i fire saker. Det ble også fattet fire rettevedtak (jf § 8.3), og tre saker ble avvist som dispensasjonssaker i 2012. For distriktskontorenes ansvarsområde ble det innvilget dispensasjon/gitt tillatelse i 346 av 349 saker (99,1 %) mens det ble gitt avslag/fremmet innsigelse i 3 saker, og fattet tre rettevedtak. For KA-seksjonen sentralt sitt ansvarsområder ble det gitt dispensasjon/gitt tillatelse i 253 av 264 saker (95,8 %) mens det ble gitt avslag/fremmet innsigelse i 7 saker, og gitt *delvis tillatelse* i 4 saker.

Figur 15: Prosentvis fordeling av avslag/ innsigelser og dispensasjoner/ tillatelser (hele KA-seksjonen).

Det ble fremmet *innsigelse* til 6 plansaker (§ 8.4) i 2012:

Fylke	Kommune	Sted	Kulturminne	Tiltakstype	Status
Telemark	Skien	Skyggestein	Gravfelt	grustak	uavklart
Oppland	Jevnaker	Jevnaker kirke	MA-kirkested	parkering	uavklart
Aust-Agder	Grimstad	Vik Park	Gravhaug	boligbygging	tatt til følge
Rogaland	Forsand	Fossandmoen	Gravfelt	grustak	uavklart
Sør-Trøndelag	Trondheim	Trondheim	MA-by	parkeringskjeller	uavklart
Troms	Tromsø	Skansen	MA-skanse	havneterminal	uavklart

I tillegg reiste Riksantikvaren innsigelse til en kommunedelplan i 2012 (sak 12/00543)

Det ble gitt helt *eller delvis* avslag på 8 søknader etter kulturminneloven §§ 8.1 og 14 i 2012¹:

Fylke	Kommune	Sted	Kulturminne	Tiltakstype	Status
Akershus	Oppegård	Gjersjøen	Stokkebåt	heving av stokkebåt	endelig
Hedmark	Stange	Elton Østre	Gravhaug	hytte/gapahuk	påklaget
Hedmark	Folldal	Torsheim	Fangstanlegg	nydyrking	ukjent
Oslo	Oslo	Østensjø	Oldtidsvei	ny avkjørsel	ukjent
Oppland ²	Jevnaker	Olimb	Gravfelt	arrangement	endelig
Oslo ²	Oslo	Østensjø	Oldtidsvei	parkering	endelig
Hordaland ²	Etne	Stødleterrassen	Gravfelt	kabel	ukjent
Hordaland ²	Etne	Hellaug	Gårdsanlegg	forskning	ukjent

¹ Det ble ikke gitt avslag i søknader etter kulturminneloven §§ 8.2 og 8.3 i 2012

² Delvis avslag

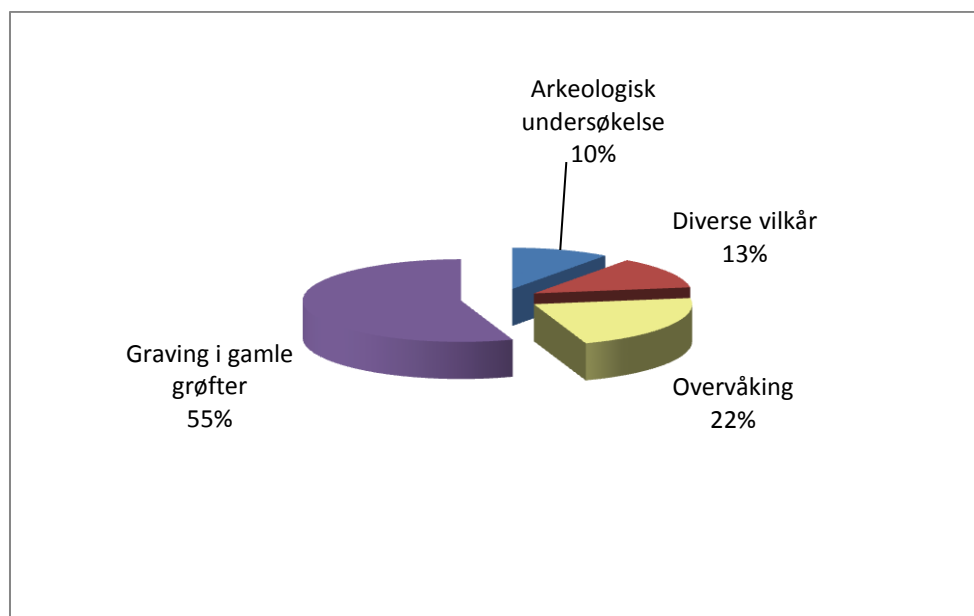

5. Gitte dispensasjoner - vedtak og vilkår

I 2012 ble det for hele seksjonens ansvarsområde innvilget dispensasjon/ gitt tillatelse (helt eller delvis) i 607 saker (ikke § 10, men med rettevedtak (§ 8.3)). Dispensasjon/tillatelse ble gitt på følgende vilkår:

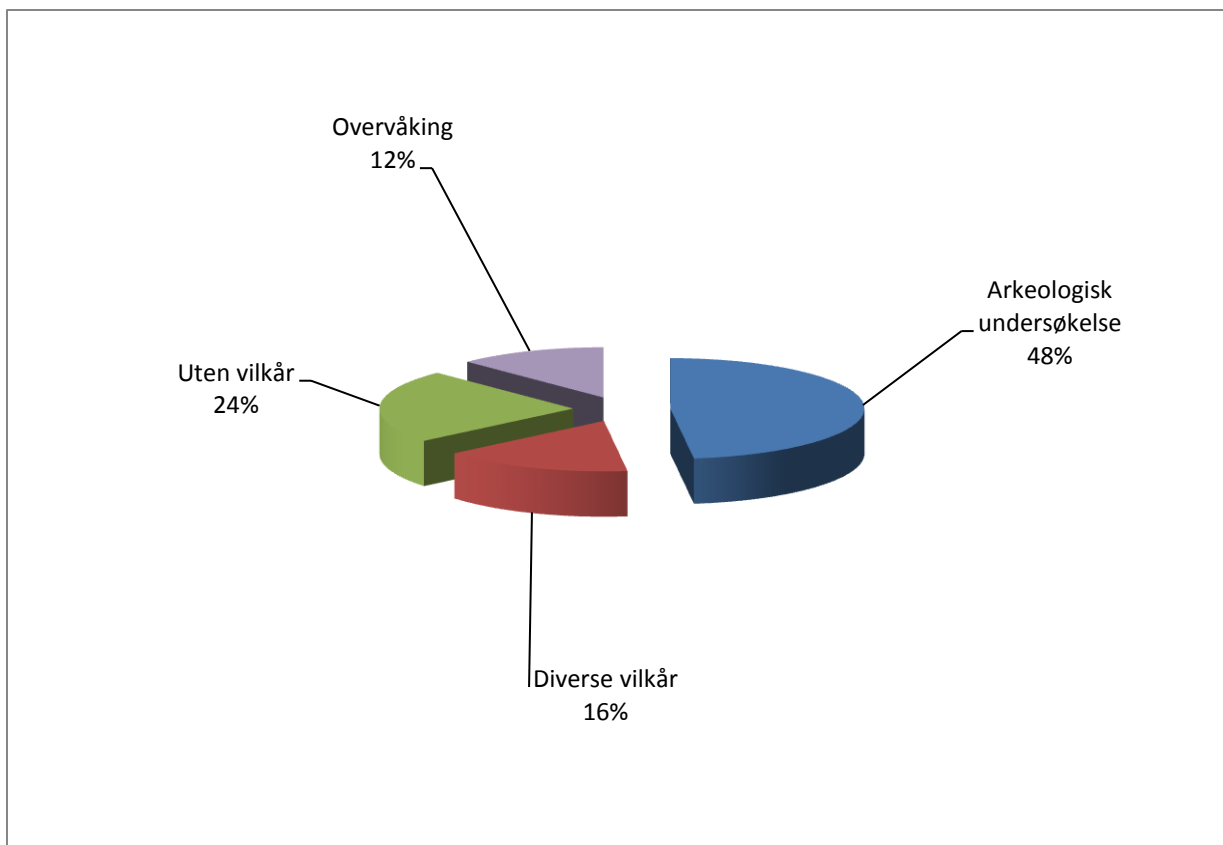
Type vilkår	Antall saker	Fordeling i forhold til seksjonens ansvarsområder	
		KA-sentralt	KA-distriktskontor
Arkeologisk undersøkelse	159	124	35
Diverse vilkår	85	41	44
Uten vilkår/ gamle grøfter	254	61	193
Overvåking	109	32	77
Sum	607	258	349

Følgende diagram viser en prosentvis andel av hva slags vilkår som ble stilt i de dispensasjoner/ tillatelser som ble gitt i 2012 innen KA seksjonens distriktskontorens ansvarsområde. Totalt 349 saker. Andelen "arkeologisk undersøkelse" (10 %) er en dobling fra 2011 (5 %) og tredobling fra 2010 (3 %)

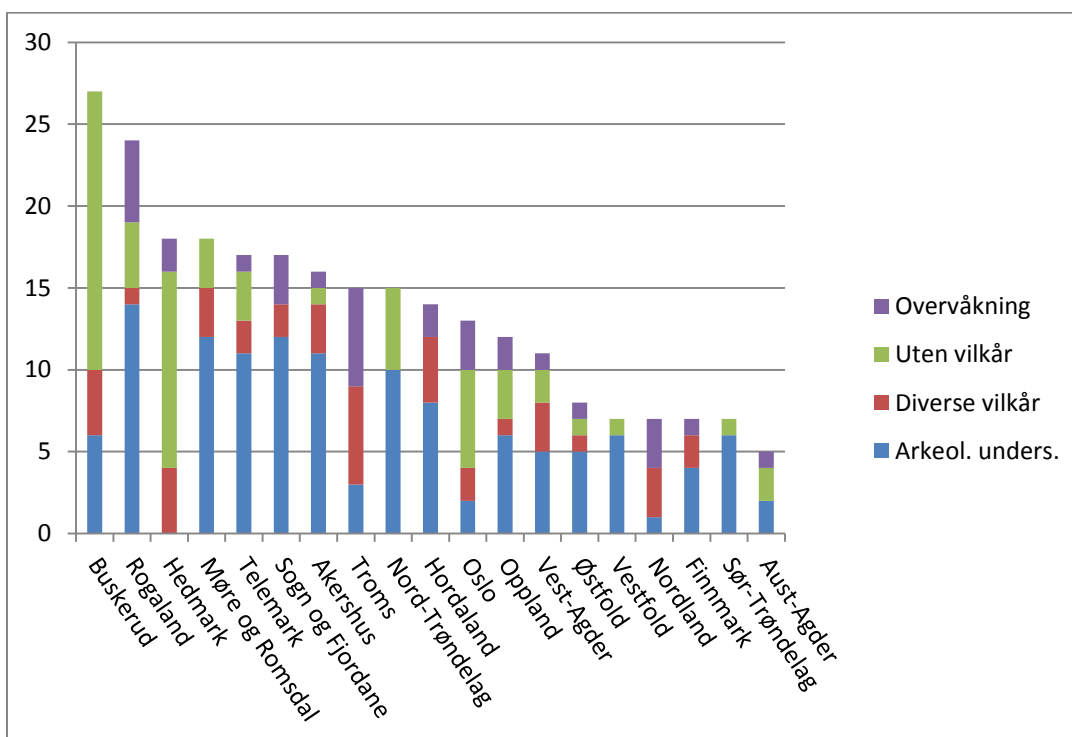

Figur 16: Prosentvis fordeling av vilkår (distriktskontorene).

Neste diagram viser en prosentvis andel av hva slags vilkår som ble stilt i de dispensasjoner/ tillatelser som ble gitt i 2012 innen KA-seksjonen sentralt sitt ansvarsområde. Totalt 258 saker med helt eller delvis dispensasjon/tillatelse. Andelen «arkeologisk undersøkelse» (48 %) er 8 % lavere enn i 2010 og 2011. Andelen «uten vilkår» omfatter saker som inntil 2010 både ble registrert som «uten vilkår om ytterligere arkeologisk undersøkelse», og «uten vilkår». I forbindelse med «prøveprosjektet» har disse to kategoriene blitt slått sammen til en. I 2012 utgjorde «uten vilkår» 24 % av tillatelsene. Dette er en liten økning i forhold til 2011. Dersom vi inkluderer de 70 sakene som er omfattet av «prøveprosjektet» i statistikken for 2012, får vi imidlertid andre tall; Andelen «arkeologisk undersøkelse» synker til kun 38 %, mens «uten vilkår» øker til 40 %.

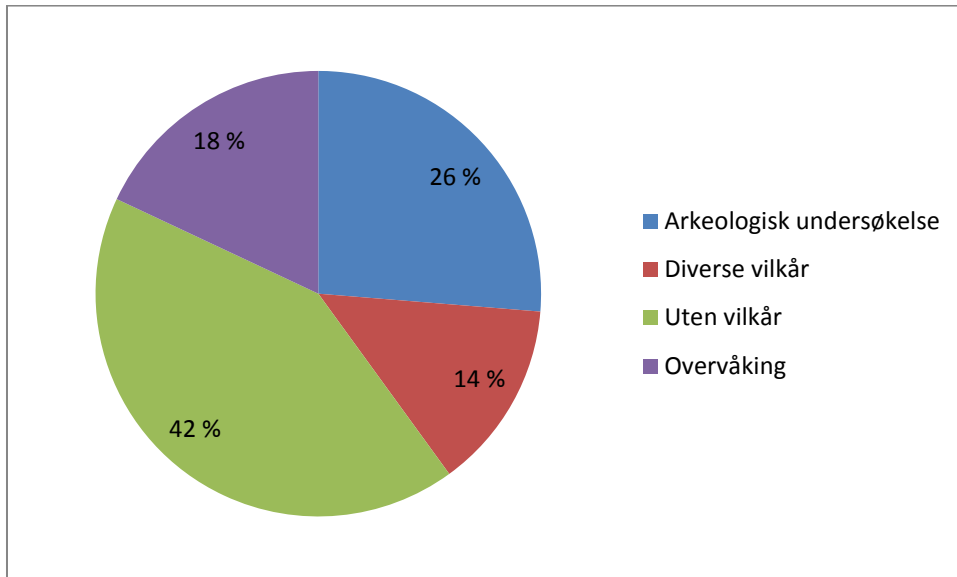
Figur 17: Prosentvis fordeling av vilkår (KA-sentralt), uten saker omfattet av «prøveprosjektet» (258 saker).

Figur 18: Fylkesvis fordeling av ulike vilkår (KA-sentralt) i 2012.

For KA seksjonens distriktskontorers ansvarsområde tilsvarer kategorien «Graving i gamle grøfter» det samme som «uten vilkår».

For hele seksjonens arbeidsområde blir dermed fremstillingen slik.

Figur 19: Vilkår ved tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner 2012. Hele KA-seksjonen.

6. Fylkeskommunenes, museenes og Riksantikvarens vurderinger i dispensasjonsspørsmål

Av 230 vedtak/uttalelser i §§ 8.1-, 8.2-, 8.4- og 14-saker, hadde KA-seksjonen sentralt annen vurdering enn fylkeskommunen og/eller museene i 17 saker.

Sak	Fylke	Kommune	Fylkets anbefaling	Museets anbefaling	RA's avgjørelse
12/00427	Oslo	Oslo	tilrådning	frarådning	tillatelse
12/00593	Oslo	Oslo	frarådning	delvis tilrådning	delvis tillatelse
11/01992	Oppland	Gausdal	frarådning	tilrådning	tillatelse
12/00321	Oppland	Jevnaker	tilrådning	delvis tilrådning	delvis tillatelse
12/02151	Telemark	Vinje	tilrådning	frarådning	tillatelse
08/00874	Telemark	Skien	tilrådning	frarådning	avslag
12/02250	Aust-Agder	Grimstad	tilrådning	frarådning	avslag
12/01636	Vest-Agder	Lyngdal	frarådning	frarådning	tillatelse
09/00437	Vest-Agder	Lindesnes	tilrådning	frarådning	tillatelse
12/00765	Hordaland	Etne	tilrådning	delvis tilrådning	delvis tillatelse
10/02408	Hordaland	Etne	tilrådning	delvis tilrådning	delvis tillatelse
12/02500	Møre og Romsdal	Herøy	frarådning	tilrådning	tillatelse
11/02267	Møre og Romsdal	Haram	tilrådning	delvis tilrådning	tillatelse
09/01459	Møre og Romsdal	Smøla	tilrådning	frarådning	tillatelse
10/00277	Møre og Romsdal	Rauma	delvis tilrådning	delvis tilrådning	tillatelse
10/01753	Troms	Karlsøy	frarådning	frarådning	tillatelse
12/01743	Troms	Karlsøy	tilrådning	delvis tilrådning	tillatelse

KA-seksjonen sentralt mottok uttalelse med anbefaling fra fylkeskommune/Sameting i 259 saker i 2012. Riksantikvaren var helt uenig i fylkeskommunens anbefaling i seks av disse sakene (2,3 %), og delvis uenig i seks av sakene (2,3 %).

KA-seksjonen sentralt mottok uttalelse fra museene (inkludert sjøfartsmuseene) i 254 saker i 2011. Riksantikvaren var ikke enig i museets anbefaling i seks av disse sakene (2,3 %), og delvis uenig i tre av sakene (1,2 %).

I kun tre saker var Riksantikvaren helt eller delvis uenig med *både* fylkeskommunen og museet.

7. Klagesaker og avgjørelser i MD

Klagesaker

Fem vedtak etter kulturminneloven §§ 8 1.-3. ledd, 10 og 14 er påklagd i 2012

Sak	Fylke	Kommune	Sted	Klage på §	RAs klagevurdering	Status MD
12/00321	Oppland	Jevnaker	Midtre Olimb	§ 8.1	Omgjøring av vedtak	
09/01036	Sør-Trøndelag	Trondheim	Domkirkegården	§ 8.1	Omgjøring av vedtak	
09/01459	Møre og Romsdal	Smøla	Edøya	§ 8.1	Under behandling	
12/01636	Vest-Agder	Lyngdal	Indre Revøy	§ 8.1	Under behandling	
11/02602	Oppland	Vestre Slidre	Solstua	§ 10	Vedtak opphevet	

Avgjørelser i MD

5 vedtak etter kulturminneloven §§ 8. 1.-3. ledd, 10 og 14 er avgjort av MD i 2012

Sak	Fylke	Kommune	Sted	MDs klagevurdering/vurdering av innsigelse
08/02694	Rogaland	Klepp	Øksnevad	MD opphever RAs vedtak
10/01962	Vestfold	Sande	Dunihagen	MD omgjør RAs vedtak
06/01362	Hordaland	flere	Sima-Samnanger	MD omgjør RAs vedtak
09/02124	Hedmark	flere	Flere	MD opprettholder RAs vedtak
11/00211	Vest-Agder	Lindesnes	Underøy	MD opprettholder RAs vedtak

Ingen innsigelsessaker vedr. automatisk fredete arkeologiske kulturminner er avgjort av MD i 2012

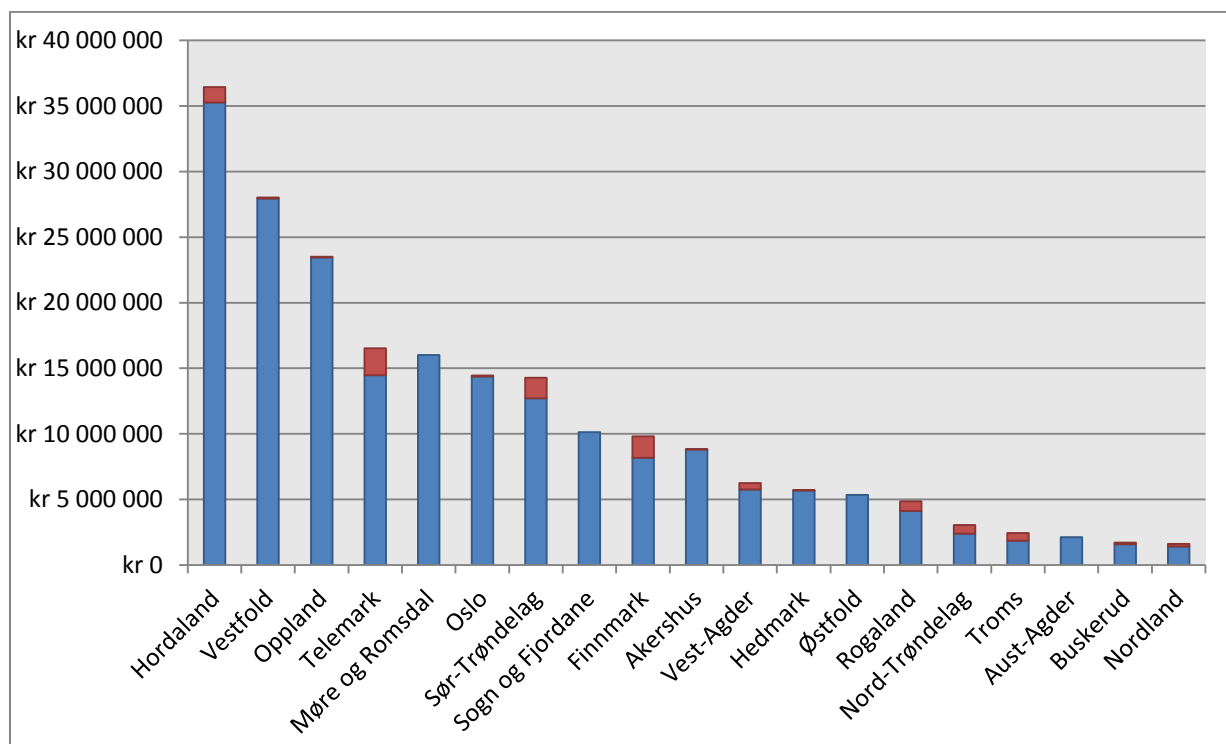
8. Kostnader

KA-seksjonen har i 2012 fattet vedtak om kostnadsdekning for i alt ca 211 millioner kroner (**tallene er basert på vedtatte maksimumsbudsjett, ikke endelige kostnader**). Dette er en nedgang på rundt 17 % (44 millioner) i forhold til 2011, men vesentlig mer enn i 2010 (ca 130 millioner), og en god del mindre enn i 2009 (ca 283 millioner). Av de 211 millionene ble det gjort vedtak om statlig kostnadsdekning (post 72.1; mindre, private tiltak og særlige grunner) for nesten 9,5 millioner.

Det er viktig å understreke at disse tallene også inneholder en del prosjekter som aldri blir realisert, så de kan ikke brukes direkte som et mål på omsetning/aktivitet innen fagfeltet i 2012.

Sakstype	Antall saker det er fattet vedtak om kostnadsdekning	Total budsjettramme	Totalbudsjett fordelt i forhold til seksjonens ansvarsområde	
			KA-sentralt	KA-distriktskontor
§ 8.1	117 av 449 saker	Kr 42 240 602	Kr 22 120 846,-	Kr 20 119 756
§ 8.2	1 av 3 saker	Kr 856 000	Kr 856 000,-	Kr 0
§ 8.3	2 av 4 saker	Kr 207 880	Kr 183 750,-	Kr 24 130
§ 10	96 saker	Kr 157 972 849	Kr 155 618 946,-	Kr 2 353 903
§ 14	4 av 5 saker	Kr 9 839 252	Kr 9 839 252,-	
SUM		Kr 211 116 583	Kr 188 618 794,-	Kr 22 497 789

Følgende figur viser en fylkesvis fordeling av de budsjetterte kostnadene. Tallene omfatter hele seksjonens ansvarsområde. Rød markering viser andel statlig kostnadsdekning (i alt ca 9,5 millioner).

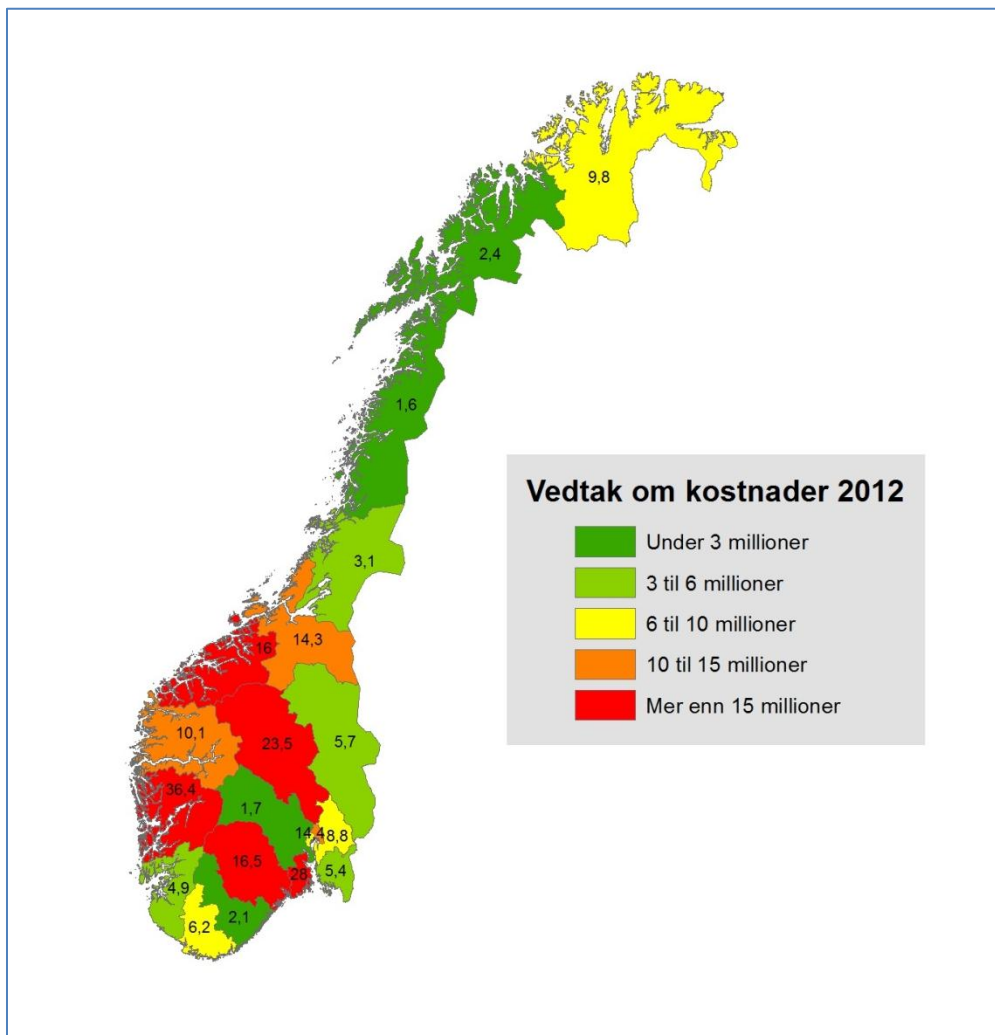

Figur 20: Fylkesvis fordeling av vedtak om kostnader i 2012, hele KA-seksjonens ansvarsområde. Rødt viser andel statlig kostnadsdekning.

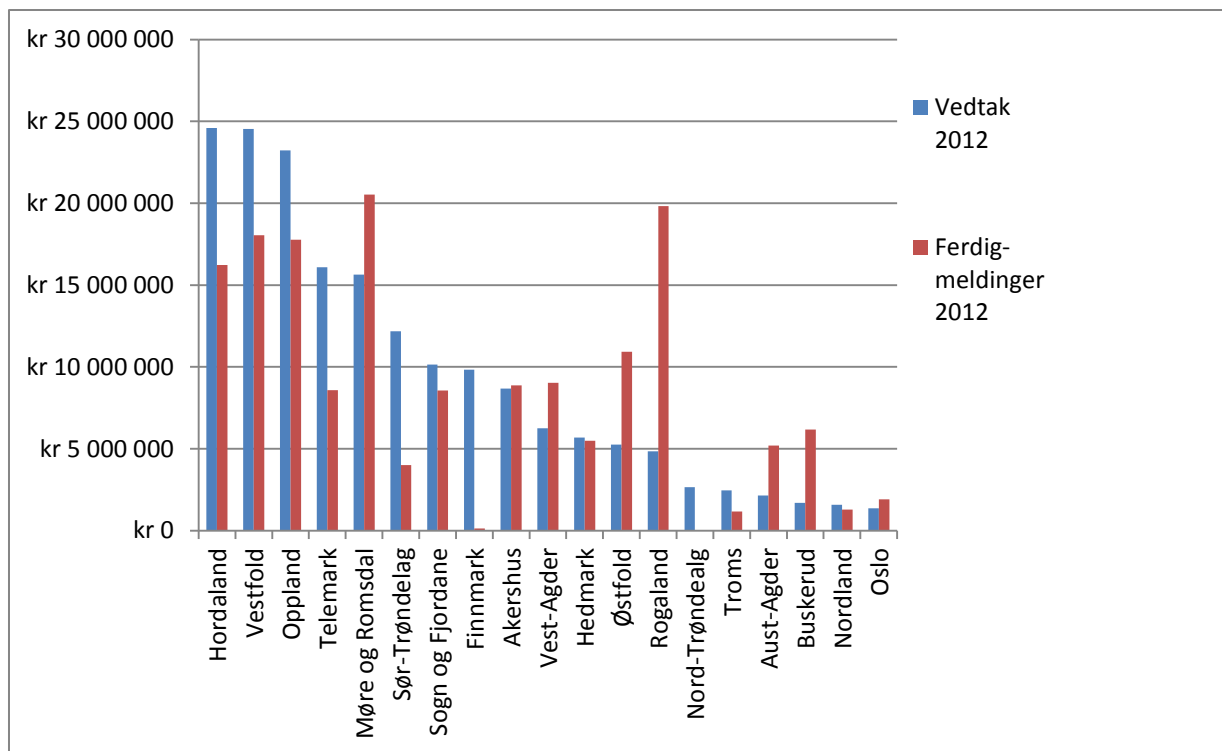
Ni saker hadde i 2012 budsjetter på over 5 millioner kroner. Åtte av disse er § 10-saker (realisering av reguleringsplaner), og en sak er § 14 (skipsfunn). Det største vedtatte budsjettet i 2012 var på kr 14 885 000,-, i forbindelse med ny E6 gjennom Gudbrandsdalen.

I alt ble det fattet 220 vedtak om kostnadsdekning i henhold til §§ 8.1 – 8.3, 10 og 14, i 2012 (jf tabell forrige side), mot 241 i 2011. I «snitt» var hvert vedtak på kr 959 621,-.

Figur 21: Fylkesvis fordeling av vedtak om kostnader i 2012, hele KA-seksjonens ansvarsområde.

Vedtak om kostnadsdekning gjenspeiler ikke alene den arkeologiske aktiviteten i landet. KA-seksjonen sentralt har i 2012 mottatt 97 meldinger om ferdige arkeologiske undersøkelser (bortsett fra § 14 og MA-byene). Meldingene omfatter i alt 343 ulike lokaliteter i Askeladden. Følgende figur viser sammenhengen mellom kostnader i vedtatte budsjetter, og utførte arkeologiske undersøkelser i samme fylke i 2012, for KA-seksjonen sentralt sitt ansvarsområde. Det er viktig å merke seg at dette ikke er de samme sakene som telles i denne figuren. Ferdigmeldingene omfatter saker som samlet har budsjetter på nesten 164 millioner kroner, mens vedtakene for samme periode/sakstype var på 179 millioner kr.

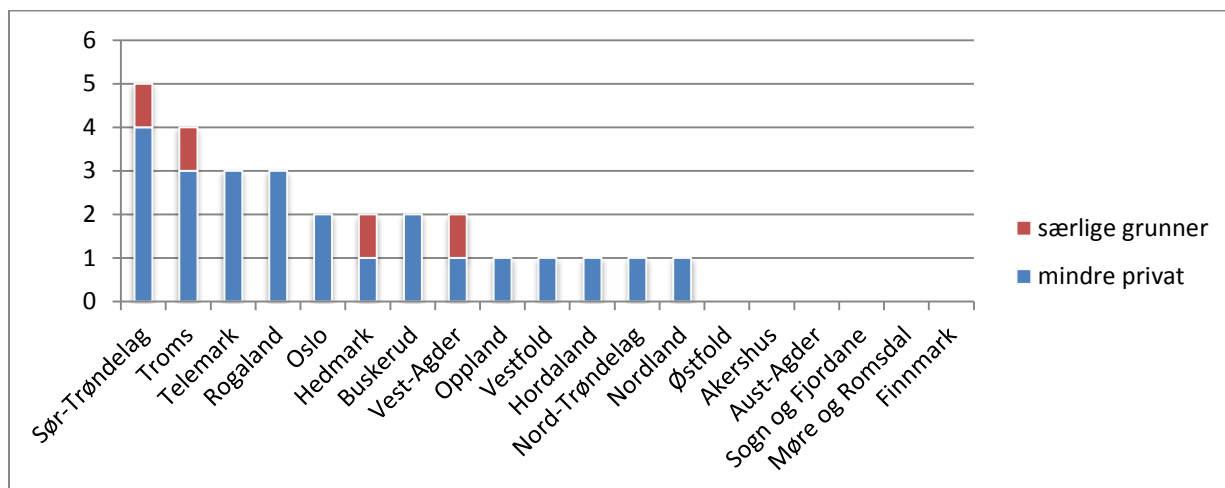

Figur 22: Fylkesvis oppstilling av vedtak om kostnader, og kostnader for gjennomførte arkeologiske undersøkelser i samme fylke i 2012, for KA-seksjonen sentralt. § 14-saker (skipsfunn) og MA-byene er ikke inkludert.

Figuren over viser først og fremst at det bare er et visst samsvar mellom vedtak om kostnader og kostnader for faktisk gjennomførte arkeologiske undersøkelser i det samme fylket det samme året. Dette henger naturligvis sammen med at det kan gå lang tid mellom vedtak om kostnader, og faktisk gjennomføring av de arkeologiske undersøkelsene. Det er også en god del saker som aldri blir realisert, selv om det er fattet vedtak om kostnadsdekning.

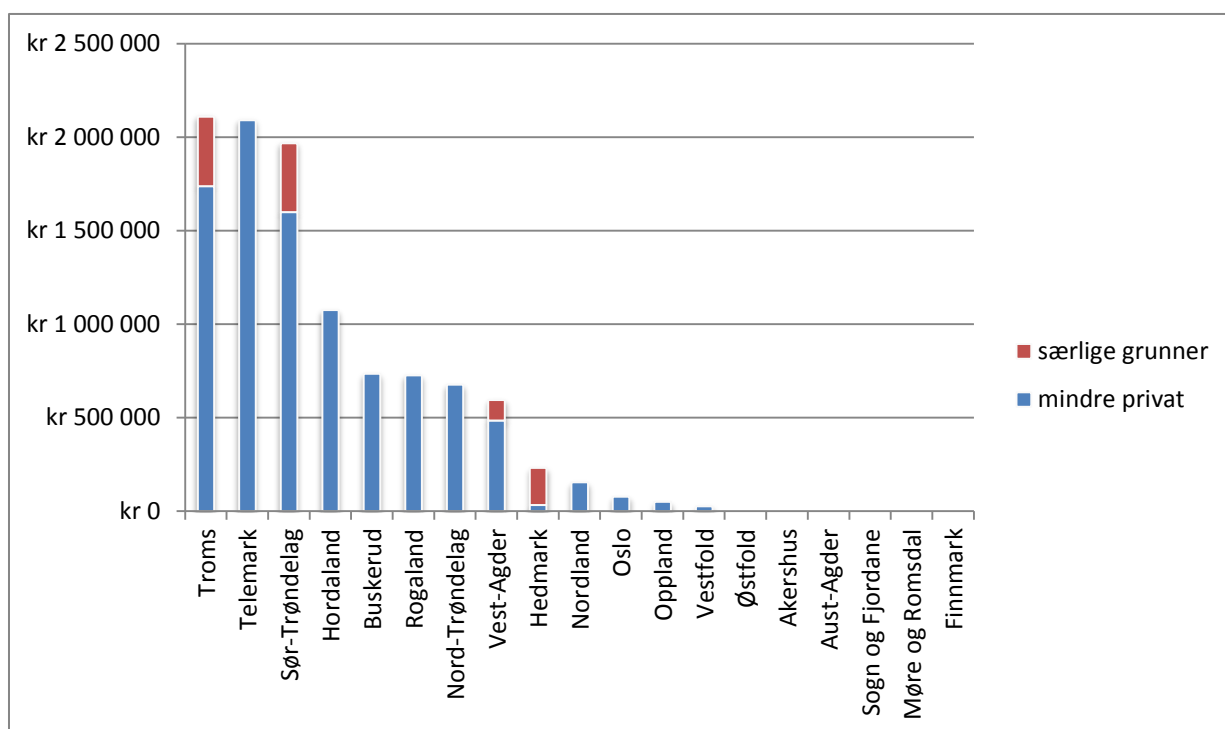
9. Vedtak om statlig kostnadsdekning

I 2012 har Riksantikvaren fattet vedtak om hel eller delvis statlig kostnadsdekning av utgifter til særskilt gransking av automatisk fredete kulturminner i tråd med kulturminneloven § 10, i 28 ulike saker. 24 av vedtakene er i saker som defineres som *mindre, private tiltak*, og 4 av sakene er begrunnet med *særlige grunner*.

Figur 23: Antall vedtak om statlig kostnadsdekning, jf. kulturminneloven § 10.

I alt er det gitt tilsagn om dekning av kr 9 464 413,- for *mindre, private tiltak*, og kr 1 049 881,- på grunn av *særlige grunner* (til sammen kr 10 514 294,-).

Figur 24: Kostnader ved vedtak om helt eller delvis statlig kostnadsdekning, jf. kulturminneloven § 10.

Gjennomsnittlig er det gitt tilsagn om dekning av ca kr 375 000,-. Det minste tilsagnet var på kr 27 028,- for graving i forbindelse med reparasjon av tett overvannsledning innenfor middelalderbyen Tønsberg (*mindre, privat tiltak*). Det største tilsagnet var på inntil kr 2 002 000,- for dekning av utgifter til arkeologiske undersøkelser i forbindelse med bygging av tilrettelagt bolig i Vinje kommune, Telemark. Tilsagnet ble gitt på grunnlag av at tiltaket er vurdert som et mindre, privat tiltak.

Det er viktig å være oppmerksom på at tilsagn om kostnadsdekning ett år ikke nødvendigvis medfører utbetaling det samme året. I mange tilfeller kan det gå flere år fra tilsagnet om statlig kostnadsdekning blir gitt, til sluttutbetalingen.